

Conceptualizing the Economy as a Living Organism in Persian Economic Discourse

Maryam Keshvari^{*}, Arsalan Golfam^{}**

Faezeh Farazandehpour^{*}**

Abstract

This study investigates “the economy as a living organism” metaphor in Iranian economic discourse. The research data consist of metaphorical expressions grounded in this conceptual metaphor, extracted from the economic discourse of several domestic Persian-language newspapers (including *Donya-ye Eqtesad*, *Jahan-e San’at*, *SAMT*, *Eqtesad-e Melli*, and *Tejarat*) over a four-month period from Khordad to Shahrivar 1404 (June–September 2025). The data were analyzed within the framework of Conceptual Metaphor Theory (Lakoff & Johnson, 1980) and the Critical Metaphor Analysis approach (Charteris-Black, 2004). The findings indicate that this metaphor, functioning as a higher-order conceptual key, plays a fundamental role in conceptualizing Iran’s economic conditions and its numerous challenges, largely due to the richness of its source domain (i.e., the living organism). In this conceptualization, various aspects of the existence and life of a living being—particularly a human—including body parts, actions and behaviors, states of health and illness, characteristics, and the actions performed upon living beings, are employed through diverse metaphorical expressions to represent different dimensions of the economy and economic processes. The results further

^{*} Ph.D. Candidate, Department of English Language and Linguistics, SR.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran, maryam.keshvari@srbiau.ac.ir

^{**} Associate Professor, Department of Linguistics, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran (Corresponding Author), golfamar@modares.ac.ir

^{***} Assistant Professor, Department of English Language and Linguistics, SR.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran, farazandehpour@srbiau.ac.ir

Date received: 12/04/2026, Date of acceptance: 23/05/2026

suggest that “the economy as a living organism” metaphor has cognitive, emotional, persuasive, and ideological functions within economic discourse.

Keywords: Conceptual metaphor, economic discourse, metaphorical conceptualization, Critical Metaphor Analysis, Critical Discourse Analysis.

Introduction

Metaphor is among the essential conceptual and linguistic tools for articulating and communicating economic and financial issues and events, and it is widely used in media texts. Extensive empirical studies conducted within the cognitive linguistics approach indicate that metaphor plays a fundamental role in the domain of economics, just as it does in other significant areas of human life. In fact, a considerable portion of our economic thinking is metaphorically grounded, and we comprehend many economic concepts based on metaphor. One of the most important and frequently studied conceptual metaphors in economic language and discourse is the “ECONOMY AS A LIVING ORGANISM” metaphor, in which concepts from the domain of living beings are mapped onto the domain of economics (see, for example, Charteris-Black and Ennis, 2001; White, 2003; Wang et al., 2013; Domaradzki, 2016). The aim of the present study is to examine the conceptual metaphor “ECONOMY AS A LIVING ORGANISM” within a corpus of Persian data in order to determine how this metaphor is manifested in Persian economic discourse and what role it plays in conceptualizing various economic and financial issues and topics.

Materials & Methods

The research data, which comprise a corpus of metaphorical expressions based on the aforementioned conceptual metaphor, have been extracted from the headlines and articles of several Persian-language domestic newspapers (e.g., Donya-e-Eqtasad, Jahan-e-Sanat, Samat, Eqtasad-e-Melli, Tejarat) over a four-month period from early June to late September 2025. These data are analyzed based on Conceptual Metaphor Theory (Lakoff & Johnson, 1980; Lakoff, 1993) and the Critical Metaphor Analysis approach (Charteris-Black, 2004). The central research questions are as follows: 1) How is the conceptual metaphor “ECONOMY AS A LIVING ORGANISM” manifested in the economic discourse of the domestic press? 2) What role does this metaphor play in economic discourse?

Discussion & Results

The metaphorical expressions based on the personification of the economy, which themselves constitute linguistic metaphors and numerous examples of which have been provided in the data, correspond at a higher level to several conceptual metaphors, including: “THE BAD STATE OF IRAN'S ECONOMY IS THE POOR HEALTH OF A LIVING BEING/PERSON,” “ECONOMIC PROBLEMS ARE ILLNESS,” “ECONOMIC REFORM IS TREATMENT,” “THE DESTRUCTIVE ECONOMIC AGENT IS A VIRUS,” “LARGE COMPANIES ARE LARGE LIVING BEINGS (E.G., GIANTS),” and “THE ECONOMY IS A HUMAN.” In the personification metaphors within the economic domain, what is highlighted above any other feature or aspect is the unfavorable economic situation of Iran, which is conceptualized through the health status of a living being and is manifested in numerous words and expressions such as *coma*, *comatose*, *sick/ill*, *wound*, *lifeless*, *last breaths*, and *weak pulse*. The second most prominent theme, though less prominent than the first, concerns the government's efforts to improve Iran's economic situation—efforts that nevertheless appear futile or ineffective, expressed through expressions such as *surgery*, *treatment*, and *painkiller*.

These metaphors embody a particular framing; that is, they conceptualize Iran economics within a specific framework intended by the media or journalist, thereby unconsciously influencing the audience's mindset and attitude toward the country's economic conditions. Metaphors inherently entail framing and evaluation, and a significant portion of this framing and evaluation is achieved through the two processes of highlighting and hiding. It seems that the most important theme marginalized or concealed within the conceptual key “ECONOMY AS A LIVING ORGANISM” and its subordinate conceptual metaphors is the role of human agents and the decisions or policies of individuals or institutions in determining the economic situation and conditions. When we conceptualize the economy as a living organism, including a human being, we unconsciously attribute to it a natural process of development. Within this natural process, stages such as birth, growth, and death, as well as states such as illness and health, are considered integral parts of the economy's life cycle. Consequently, the factors responsible for bringing about these stages and states—factors that are largely political and economic individuals and institutions—are pushed to the margins.

Conclusion

An examination of how the metaphor “ECONOMY AS A LIVING ORGANISM” manifests itself in a corpus of Persian data in this study reveals that this metaphor, which in fact constitutes a conceptual key (i.e., an overarching or superordinate conceptual metaphor), plays a significant role in conceptualizing Iran's economic situation and its numerous problems due to the richness of its source domain. This source domain encompasses various dimensions of life as well as diverse physical and behavioral characteristics of living organisms, particularly humans. In this conceptualization, various aspects—including body parts of the living organism, its actions and behaviors, its various states, its attributes, the entirety of a living organism, and even actions that we perform upon living organisms—are employed in the form of various metaphorical words and expressions to articulate different dimensions of the economy and economic processes.

One of the important consequences of the “ECONOMY AS A LIVING ORGANISM” metaphor is the naturalization of economic crises. When we speak of a sick economy, the pain of industry, the summer slumber of the housing market, the gradual death of the garment industry, and the last breaths of production, the economic crisis is portrayed not as a product of government policies and decisions, institutional structures, or power relations, but rather as a biological affliction or a natural process. This type of conceptualization unintentionally (or perhaps intentionally) downplays the responsibility of accountable institutions and human agents, thereby reducing the potential for accountability and critique.

Another consequence of personifying the economy is that the economy is transformed into a subject endowed with feeling and agency, as in expressions such as *sick economy*, *lifeless housing market*, and *vulnerable stock market*. On the one hand, these framings aid public understanding (cognitive function), but on the other hand, they turn the economy into a quasi-human entity possessing will and internal states. Under such circumstances, complex structural economic relations give way to emotional narratives (affective function). This emotionalization can serve a persuasive function in the press, as it evokes greater empathy from the audience. For instance, the audience can more easily relate to *lifeless housing market* or *last breaths of production* than to *decline in property transactions* or *decline in production rates*.

Bibliography

- Bamshadi, P., Mohammad Ebrahimi, Z., & Ansarian, S. (2016). Metaphor and Metonymy in the Economic Media Language Variety: A Corpus-based Approach. *Journal of Sociolinguistics*, 1(1), 48-56. [in Persian]
- Castaño, E., Verdaguer, I., Judith Laso, N., & Ventura, A. (2014). Economy is a living organism: Metaphorical expressions in a learner corpus of English. *Revista Española de Lingüística Aplicada/Spanish Journal of Applied Linguistics*, 27(2), 323-337.
- Charteris-Black, J. (2004). *Corpus approaches to critical metaphor analysis*. New York: Palgrave-Macmillan.
- Charteris-Black, J., & Musolff, A. (2003). 'Battered hero' or 'innocent victim'? A comparative study of metaphors for euro trading in British and German financial reporting. *English for Specific Purposes*, 22, 153-176.
- Charteris-Black, J., & T. Ennis (2001). A Comparative Study of Metaphor in Spanish and English Financial Reporting. *English for Specific Purposes*, 20, 249-266.
- Domaradzki, M. (2016). Conceptualizing the economy as a living organism: Vivification in Arab economic discourse. *Text & Talk*, 36(4): 417-443.
- Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. London: Longman.
- Fukuda, K. (2009). A comparative study of metaphors representing the US and Japanese economies. *Journal of Pragmatics* 41. 1693-1702.
- Gharebaghizaddeh, M. (2015). *Investigating the Ideological Effects of Metaphors in Economical vs. Scientific Newspaper Articles*. M.A. Thesis in English Language Teaching. University of Tabriz.
- Henderson W. (2000). Metaphor, economics and ESP: some comments. *English for Specific Purposes*, 19, 167-173
- Henderson, W. (1994). Metaphor and economics. In Roger E. Backhouse (ed.), *New directions in economic methodology*, 343-367. London: Routledge.
- Kövecses, Z. (2010). *Metaphor: A Practical Introduction* (2nd Ed.). New York: Oxford University Press.
- Lakoff, G. (2004). *Don't think of an elephant! Know your values and frame the debate: The essential guide for progressives*. White River Junction: Chelsea Green Publishing.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.
- Mani, F. (2015). *Metaphor in Economic Texts in Persian with Cognitive Linguistics Approach*. M.A Thesis, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran. [in Persian]
- Marshall, A. (1890/1920). *Principles of Economics* (8th Edition). London: Macmillan.
- Miao, Z. (2023). A Cognitive Analysis on Conceptual Metaphor in English Economic Discourse. *English Language Teaching and Linguistics Studies*, 5(2), 93-101.

- Musolff, A. (2004). *Metaphor and political discourse: analogical reasoning in debates about Europe*. New York: Palgrave Macmillan.
- Resche, C. (2012). Towards a better understanding of metaphorical networks in the language of economics: The importance of theory-constitutive metaphors. In H. Herrera & M. White (eds.), *Metaphor and mills. Figurative language in business and economics* (pp. 77-102). Berlin/Boston: Mouton de Gruyter.
- Sánchez Pérez, M., & Cortés de los Ríos, M. (2015). The Financial Language Used to Communicate the Same Socio-Economic Events in English and Spanish Press through Metaphors and Metonymies, *E. S. P Today*, 3(2), 216-237.
- Steen, G. (2014). The Cognitive-Linguistic Revolution in Metaphor Studies. in J. Littlemore & J. R. Taylor (eds.), *Cognitive Linguistics* (pp. 157-190). Translated by P. Bamshadi & S. Ansarian. Tehran: Booka. [in Persian]
- Wang, H., Runtsova, T., & Chen, H. (2013). Economy is an organism: A comparative study of metaphor in English and Russian economic discourse. *Text & Talk*, 33(2), 259–288.
- White, M. (1997). The use of metaphor in reporting financial market transactions. *Cuadernos de Filología Inglesa*, 6(2), 233–245.
- White, M. (2003). Metaphor and economics: The case of *growth*. *English for Specific Purposes*, 22, 131–151.
- Xu, Y., Royce, T., & Hu, C. (2023). Economy is human: A corpus-based comparative study in English and Chinese economic media discourse. *Review of Cognitive Linguistics*, 21(5), 411-443.

مفهوم‌سازی اقتصاد به‌مثابه موجود زنده در گفتمان اقتصادی فارسی

مریم کشوری*

ارسلان گلفام**، فائزه فرازنده‌پور***

چکیده

این مطالعه با هدف بررسی استعاره «اقتصاد به‌مثابه موجود زنده» در گفتمان اقتصادی ایران صورت گرفته است. داده‌های پژوهش که شامل عبارات استعاری مبتنی بر استعاره مفهومی یادشده در گفتمان اقتصادی چند روزنامه فارسی‌زبان داخلی (نظیر دنیای اقتصاد، جهان صنعت، صمت، اقتصاد ملی، تجارت) طی دوره زمانی چهارماهه خرداد تا شهریور ۱۴۰۴ است، در چارچوب نظریه استعاره مفهومی (J. Lakoff and M. Johnson, 1980) و رویکرد تحلیل انتقادی استعاره (J. Charteris-Black, 2004) تحلیل شده‌اند. نتایج تحلیل نشان می‌دهد که این استعاره که در واقع یک کلید مفهومی فرامرته است، به دلیل غنای حوزه مبدأ (یعنی موجود زنده) نقش اساسی در مفهوم‌سازی وضعیت اقتصادی ایران و مشکلات متعدد آن دارد. در این مفهوم‌سازی جنبه‌های مختلف وجود و زندگی یک موجود زنده (و به‌ویژه انسان) شامل اعضای بدن، اعمال و رفتار، حالات مختلف سلامت و بیماری، خصوصیات، و نیز اعمالی که ما نسبت به موجودات زنده انجام می‌دهیم در قالب الفاظ و عبارات استعاری مختلف به کار گرفته می‌شوند تا ابعاد مختلف اقتصاد و فرایندهای اقتصادی را

* دانشجوی دکتری، گروه زبان انگلیسی و زبان‌شناسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران،
ایران، maryam.keshvari@srbiau.ac.ir

** دانشیار زبان‌شناسی، گروه زبان‌شناسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران (نویسنده مسئول)،
golfamar@modares.ac.ir

*** استادیار، گروه زبان انگلیسی و زبان‌شناسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران،
farazandehpour@srbiau.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۵/۰۱/۲۳، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۳/۰۲

بیان کنند. این نتایج همچنین حاکی از آن است که استعاره «اقتصاد به مثابه موجود زنده» در گفتمان اقتصادی دارای نقش شناختی، عاطفی، اقناعی و ایدئولوژیک است.

کلیدواژه‌ها: استعاره مفهومی، گفتمان اقتصادی، مفهوم‌سازی استعاری، تحلیل انتقادی استعاره، تحلیل انتقادی گفتمان.

۱. مقدمه

استعاره (metaphor) از جمله ابزارهای مفهومی و زبانی ضروری در بیان و انتقال مسائل و رخدادهای اقتصادی و مالی است و در متون رسانه‌ای به‌طور وسیعی مورد استفاده قرار می‌گیرد. مطالعات تجربی گسترده‌ای که در رویکرد زبان‌شناسی شناختی صورت گرفته است نشان می‌دهد که در حوزه اقتصاد نیز مانند سایر حوزه‌های مهم زندگی انسان، استعاره نقش اساسی دارد به طوری که بخش قابل توجهی از تفکر اقتصادی ما مبتنی بر استعاره‌هاست و ما بسیاری از مفاهیم اقتصادی را بر مبنای استعاره درک می‌کنیم (M. White, 1997, 2003; J. Charteris-Black, 2004; J. Charteris-Black and A. Musolff, 2003; K. Fukuda, 2009; H. Wang et al., 2013; Z. Miao, 2023). تمامی این مطالعات بر این موضوع صحت می‌گذارند که گفتمان اقتصادی مملو از مفهوم‌سازی‌های استعاری است و استعاره‌ها نقش اساسی در شکل‌دهی و جهت‌دهی به گفتمان‌های اقتصادی دارند. به باور سانچز پرز و کورتس دلوس ریوس (M. Sánchez Pérez and M. Cortés de los Ríos) (۲۰۱۵) یکی از دلایل کاربرد وسیع استعاره توسط روزنامه‌نگاران در حوزه اقتصاد این است که استعاره‌ها منعکس‌کننده پس‌زمینه‌های فرهنگی‌اند و توجه مخاطب را به سوی اخبار و مطالب اقتصادی جلب می‌کنند.

طی سه دهه گذشته مطالعات متنوع و متکثری درباره زبان اقتصاد و گفتمان‌های اقتصادی و مالی در سطح جهانی صورت گرفته است و تمامی آنها حکایت از نقش حیاتی و ضروری استعاره در حوزه اقتصاد دارند (w. Henderson, 2000; M. White, 2003; J. Charteris-Black, 2004; M. Domaradzki, 2016; Z. Miao, 2023). یکی از مهمترین و پراستفاده‌ترین استعاره‌های مفهومی که در زبان و گفتمان اقتصادی مورد مطالعه قرار گرفته است، استعاره «اقتصاد به مثابه موجود زنده» است که در آن مفاهیمی از حوزه موجودات زنده به حوزه اقتصاد فراکننده می‌شود (J. Charteris-Black and T. Ennis, 2001; M. White, 2003; H. Wang et al., 2013; M. Domaradzki, 2016). استعاره «اقتصاد به مثابه انسان» که

زیرمجموعه و نمونه خاصی از استعاره «اقتصاد به‌مثابه موجود زنده» به شمار می‌رود نیز نقش مهمی در مفهوم‌سازی اقتصاد دارد به طوری که چارتریس بِلک (۲۰۰۴) شصت و هفت درصد از استعاره‌های موجود در پیکره روزنامه اکونومیست را حاصل انسان‌پنداری (Anthropomorphism) اقتصاد می‌داند.

هدف ما در پژوهش حاضر این است که استعاره مفهومی «اقتصاد به‌مثابه موجود زنده» را در پیکره‌ای از داده‌های فارسی بررسی کنیم تا مشخص شود که این استعاره در گفتمان اقتصادی فارسی به چه صورتی تجلی یافته و چه نقشی در مفهوم‌سازی مسائل و موضوعات گوناگون اقتصادی و مالی ایفا می‌کند. داده‌های پژوهش که پیکره‌ای از عبارات استعاری مبتنی بر استعاره مفهومی یادشده را شامل می‌شود، از میان عناوین مطالب و مقالات چند روزنامه فارسی‌زبان داخلی (نظیر دنیای اقتصاد، جهان صنعت، صمت، اقتصاد ملی، تجارت) طی دوره زمانی چهارماهه اول خرداد تا آخر شهریور ۱۴۰۴ استخراج شده است. این داده‌ها براساس نظریه استعاره مفهومی (Conceptual metaphor Theory) (لیکاف و جانسون، ۱۹۸۰؛ لیکاف ۱۹۹۳) و رویکرد تحلیل انتقادی استعاره (Critical metaphor analysis) (چارتریس بِلک، ۲۰۰۴) تجزیه و تحلیل می‌شوند. پرسش‌های محوری در پژوهش حاضر عبارتند از: ۱) تجلی استعاره مفهومی «اقتصاد به‌مثابه موجود زنده» در گفتمان اقتصادی مطبوعات داخلی به چه صورتی است؟ ۲) این استعاره چه نقشی در گفتمان اقتصادی ایفا می‌کند؟

۲. پیشینه پژوهش

مطالعه استعاره در حوزه اقتصاد و گفتمان‌های اقتصادی تا به امروز کمتر مورد توجه پژوهشگران ایرانی قرار گرفته و فقط چند مطالعه محدود در این حوزه صورت گرفته است. مانی (۱۳۹۴) به مطالعه استعاره‌های به‌کاررفته در منتخبی از متون اقتصادی زبان فارسی (شامل روزنامه‌ها، کتاب‌های تخصصی حوزه اقتصاد و برخی از برنامه‌های رسانه ملی) و تأثیر این استعاره‌ها بر درک اقتصادی فارسی‌زبانان پرداخته است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که استعاره «اقتصاد، شخص است» استعاره‌ای بسیار پربسامد در گفتمان اقتصادی فارسی است که دو زیرمجموعه دارد، یکی «اقتصاد، کودک است» و دیگری «اقتصاد، شخص بیمار است». نویسنده همچنین اشاره می‌کند که فارسی‌زبانان مفاهیم انتزاعی و پیچیده اقتصادی را براساس مفاهیم ملموس و عینی از قبیل انسان، بیماری، کودک،

ساختمان، جنگ، مایع، ظرف، گیاه، حیوان، شیء و مسیر درک می‌کنند. بامشادی، محمدابراهیمی و انصاریان (۱۳۹۵) به بررسی استعاره و مجاز در گفتمان رسانه‌های اقتصادی فارسی‌زبان پرداخته‌اند. نتایج حاصل از بررسی داده‌های مستخرج از عنوان خبری اقتصادی روزنامه «دنیای اقتصاد» و دو خبرگزاری «باشگاه خبرنگاران جوان» و «امروز آنلاین» در بازه زمانی یک‌ماهه آذر ۱۳۹۴ نشان می‌دهد که رایج‌ترین استعاره‌های مفهومی در گفتمان اقتصادی عبارتند از: «اقتصاد، موجود زنده است»، «اقتصاد، انسان است»، «اقتصاد، مسیر است»، «اقتصاد، فضا/ ظرف است»، «اقتصاد یک پدیده طبیعی است»، «اقتصاد، خودرو است» و «اقتصاد، ماده/ شیء است».

در سطح بین‌المللی مطالعات نسبتاً وسیعی در مورد استعاره در گفتمان اقتصادی صورت گرفته و از حدود سه دهه پیش این موضوع مورد توجه پژوهشگران در حوزه زبان‌شناسی شناختی قرار گرفته است. هندرسون (۱۹۹۴) به بررسی استعاره‌ها در گفتمان اقتصادی پرداخته و نشان می‌دهد که استعاره‌ها چگونه به ما در درک مفاهیم و پدیده‌های اقتصادی کمک کرده و در روند شکل‌گیری و تکوین نظریه‌های اقتصادی نقش ایفا می‌نمایند. چارتریس-بلک و انیس (۲۰۰۱) به بررسی استعاره‌های به‌کاررفته در گزارش‌های مالی (به دو زبان انگلیسی و اسپانیایی) مربوط به بحران شکست بازار در سال ۱۹۹۷ پرداخته و نتیجه گرفته‌اند که رایج‌ترین استعاره مفهومی در این گزارش‌ها استعاره «اقتصاد به‌مثابه موجود زنده» است. از دیگر استعاره‌های رایج در این گزارش‌ها می‌توان به «تحرکات بازار به‌مثابه حرکات فیزیکی» و «تحرکات بازار به‌مثابه بلایای طبیعی» اشاره کرد. وایت (۲۰۰۳) به بررسی استعاره «رشد» در گفتمان اقتصادی پرداخته و نشان می‌دهد که استعاره‌های مبتنی بر ویژگی‌ها و رفتارهای موجودات زنده و به‌طور خاص، مفهوم «رشد» که مفهومی مرتبط با موجودات زنده است نقش مهمی در گفتمان اقتصادی دارد. چارتریس-بلک (۲۰۰۴) در کتاب خود با عنوان «رویکردهای پیکره‌ای به تحلیل انتقادی استعاره» (Corpus Approaches to Critical Metaphor Analysis) به بحث درباره استعاره در گفتمان اقتصادی نیز پرداخته است. به باور وی، کاربرد استعاره مفهومی «اقتصاد به‌مثابه موجود زنده» که در گفتمان اقتصادی در عباراتی نظیر رشد، ضعف، افسردگی، بلوغ، بیماری و سلامتی تجلی پیدا می‌کند، نشان‌دهنده نوعی ارزش‌گذاری مثبت یا منفی درباره وضعیت اقتصادی است.

وانگ و همکاران (۲۰۱۳) استعاره «اقتصاد به‌مثابه موجود زنده» و به‌طور خاص‌تر دو استعاره «بحران اقتصادی یک موجود زنده است» و «اقتصاد یک موجود زنده بیمار است» را

در گفتمان اقتصادی انگلیسی و روسی به‌طور تطبیقی مطالعه کرده‌اند. نتایج این مطالعه دلالت بر آن دارد این دو گفتمان از لحاظ استعاره‌های مفهومی کلان تا حد زیادی مشابه یکدیگرند اما از لحاظ بروز زبانی استعاره‌ها و بسامد آنها تفاوت‌هایی با هم دارند به طوری که بسامد استعاره‌های زبانی در گفتمان انگلیسی بالاتر از گفتمان روسی است. کاستانو و همکاران (E. Castaño et al.) (۲۰۱۴) به مطالعه عبارات استعاری مرتبط با استعاره مفهومی «اقتصاد به‌مثابه موجود زنده» در یک پیکره زبان‌آموز انگلیسی پرداخته‌اند. آنها پس از بررسی مقالات زبان‌آموزان اسپانیایی زبان در زمینه تجارت به این نتیجه رسیده‌اند که این زبان‌آموزان برای بیان مفاهیم و موضوعات اقتصادی از برخی استعاره‌های مفهومی نظیر «اقتصاد/تجارت، یک موجود زنده است»، «تجارت، جنگ است»، «تجارت یک رابطه است» و «موفقیت و شکست اقتصادی، حرکت روی محور عمودی هستند» استفاده کرده‌اند که با استعاره‌های به‌کاررفته توسط سخنگویان بومی مطابقت دارد.

دومارادزکی (۲۰۱۶) در پژوهشی پیکره‌بنیاد به مطالعه استعاره‌های مبتنی بر جاندارپنداری (نظیر رشد کردن، احیا شدن) در گفتمان اقتصادی عربی پرداخته است. نویسنده پس از بررسی موارد و مصادیق مختلف استعاره «اقتصاد به‌مثابه موجود زنده» در این گفتمان، نشان می‌دهد که چگونه این مفهوم‌سازی استعاری ما را قادر می‌سازد تا با قیاس بین موجود زنده و اقتصاد، ارزیابی‌های خاصی از شرایط اقتصادی مانند «رشد کردن» یا «احیا شدن» داشته باشیم. شو، رویس و هو (Y. Xu, T. Royce and C. Hu) (۲۰۲۳) به بررسی تطبیقی استعاره «اقتصاد به‌مثابه انسان» در گفتمان رسانه‌ای اقتصادی انگلیسی و چینی پرداخته‌اند. براساس نتایج این مطالعه، اگرچه اشتراک زیادی بین ساختارهای مفهومی مربوط به بدن انسان، شرایط انسانی و رابطه انسانی در دو گفتمان اقتصادی انگلیسی و چینی وجود دارد، تفاوت‌هایی از نظر ترجیحات و عبارات استعاری در دو زبان مشاهده می‌شود.

۳. چارچوب نظری

جورج لیکاف و مارک جانسون در سال ۱۹۸۰ با انتشار کتاب «استعاره‌هایی که با آنها زندگی می‌کنیم» (Metaphors we live by) تحولی اساسی در نوع نگرش ما نسبت به استعاره ایجاد کردند. آنها استعاره‌ها را به‌عنوان یکی از سازوکارهای بنیادی تفکر انسان معرفی کرده و با ارائه داده‌های مختلف و متعددی از زبان روزمره نشان دادند که استعاره‌ها تجلی و

کاربرد بسیار وسیعی در زبان ما دارند. استدلال اصلی آنها این بود که ویژگی‌های خاص مرتبط با یک حوزه مفهومی بر ویژگی‌های حوزه مفهومی دیگر نگاشته یا فرافکنده می‌شوند و در نتیجه این نگاشت مفهومی (conceptual mapping)، یک «استعاره مفهومی» (conceptual metaphor) به وجود می‌آید. به عنوان مثال، ویژگی‌های مرتبط با حوزه مفهومی سفر (مانند حرکت در یک مسیر، نقطه شروع، توقف، نقطه پایان و غیره) بر مفهوم «زندگی» نگاشته می‌شوند و این ایده را شکل می‌دهد که زندگی یک سفر است. بدین ترتیب، استعاره مفهومی «زندگی، سفر است» شکل می‌گیرد که آن را می‌توان به صورت «زندگی به مثابه سفر» نیز بیان کرد (لیکاف و جانسون، ۱۹۸۰). در این استعاره مفهومی، سفر را حوزه مبدأ (source domain) و زندگی را حوزه مقصد (target domain) می‌نامند که دومی به کمک اولی درک و بیان می‌گردد.

نظریه لیکاف و جانسون (۱۹۸۰) که به عنوان نظریه استعاره مفهومی شناخته می‌شود، یکی از ارکان مهم زبان‌شناسی شناختی به حساب می‌آید و بسیاری از پژوهشگران این حوزه در چارچوب این نظریه کار می‌کنند. به عقیده زبان‌شناسان شناختی، استعاره مفاهیم پیچیده و انتزاعی را به مفاهیم ملموس و عینی تبدیل کرده و بدین وسیله به ما در درک مفاهیم انتزاعی و هدایت تفکر انتزاعی کمک می‌کند (میائو، ۲۰۲۳). از این دیدگاه، استعاره عبارت است از درک یک چیز توسط چیزی دیگر، مثلاً درک زمان به واسطه حرکت یا درک زندگی به واسطه سفر. بنابراین، استعاره را نباید صرفاً مربوط به زبان دانست بلکه پیشتر و بیشتر از آن، مربوط به اندیشه و تفکر است.

هم پژوهش‌های لیکاف و جانسون و هم سایر پژوهشگران حوزه استعاره مانند کووچس (z. Kövecses) (۲۰۱۰) نشان داده است که استعاره‌های تجلی و کاربرد وسیعی در زبان ما دارند و ما بسیاری از مفاهیم انتزاعی را به صورت استعاری درک می‌کنیم. دلیل این تجلی وسیع و نظام‌مند استعاره در نظام تفکر انسان این است که ما مفاهیم «مقصد» (نظیر زمان، زندگی، عشق) را که غالباً انتزاعی، ناملموس و ناشناخته‌تر هستند به کمک مفاهیم «مبدأ» ملموس‌تر، شناخته‌شده‌تر و عینی‌تر درک می‌کنیم. از آنجا که ما انسان‌ها به بسیاری از این قبیل مفاهیم ناملموس و انتزاعی در زندگی خود نیاز داریم، بخش عمده‌ای از نظام‌های مفهومی ما تا حدی استعاری‌اند (J. Steen, 2014: 157-158).

توجه به اهمیت و نقش اساسی استعاره در گفتمان‌های مختلف سیاسی، اقتصادی و غیره موجب شکل‌گیری رویکردهای انتقادی به تحلیلی استعاره در گفتمان شده است که

یکی از معروف‌ترین آنها رویکرد تحلیل انتقادی استعاره (چارتریس-بلک، ۲۰۰۴) است که از حدود دو دهه قبل پا به عرصه مطالعات استعاری نهاد. چارتریس-بلک با رویکردی پیکره‌بنیاد و براساس داده‌های مستخرج از پیکره‌ها به بررسی نقش استعاره در گفتمان می‌پردازد. چارتریس-بلک با تلفیق نظریه استعاره مفهومی و رویکرد تحلیل انتقادی گفتمان که هدف آن بررسی روابط و مناسبات قدرت و ایدئولوژی‌های پنهان در متون و گفتمان‌های مختلف است، رویکردی شناختی-انتقادی برای تجزیه و تحلیل نقش استعاره‌ها در گفتمان به وجود آورده است. به عقیده چارتریس-بلک، هدف اولیه تحلیل انتقادی گفتمان این است که انگیزه‌های سیاسی و ایدئولوژی نهفته در متون و گفتمان‌ها را افشا و برملا کند و تحلیل استعاره یکی از راه‌های رسیدن به این هدف است (چارتریس-بلک، ۲۰۰۴: ۲۹). رویکردی که چارتریس-بلک به تحلیل انتقادی استعاره دارد مشابه رویکردهای موجود در تحلیل انتقادی گفتمان، به دنبال آن است که مقاصد ضمنی و احتمالاً ناخودآگاه تولیدکنندگان متن را کشف و افشا کند. وی با الهام از رویکرد سه‌مرحله‌ای فرکلاف (N. Fairclough) (۱۹۹۵) که شامل توصیف، تفسیر و تبیین متن است، سه مرحله را برای تحلیل استعاره‌ها در نظر گرفته است (چارتریس-بلک، ۲۰۰۴: ۳۴-۳۹):

الف) تشخیص استعاره (metaphor identification): در این مرحله که اولین مرحله از تحلیل انتقادی استعاره است، استعاره‌های زبانی موجود در متن یا پیکره موردنظر شناسایی می‌شوند. این مرحله مستلزم خواندن دقیق متن با هدف استخراج الفاظ و عبارات استعاری موجود در متن و همچنین بررسی این موضوع است که آیا این الفاظ و عبارات در معنای لفظی خود به کار رفته‌اند یا در معنای استعاری.

ب) تفسیر استعاره (metaphor interpretation): در این مرحله استعاره‌های مفهومی و کلیدهای مفهومی (conceptual keys) شناسایی و طبقه‌بندی می‌شوند. در رویکرد چارتریس-بلک، استعاره دارای سه سطح است: استعاره زبانی، استعاره مفهومی و کلید مفهومی. کلید مفهومی حاصل تعمیم چند استعاره مفهومی است که در واقع یک استعاره سطح بالاتر است که انتزاعی‌ترین سطح در یک ساختار استعاری به شمار می‌رود و رابطه بین چند استعاره مفهومی را به تصویر می‌کشد. برای مثال، در گفتمان سیاسی غالباً ملت‌ها و کشورها را به‌مثابه شخص مفهوم‌سازی می‌کنند. در این زمینه، «آمریکا یک شخص است» یک استعاره مفهومی به شمار می‌آید. همچنین «ژاپن، یک شخص است» نیز یک استعاره مفهومی است. بدین ترتیب هرکدام از

ملت‌ها یا کشورهای جهان را می‌توان به مثابه یک شخص مفهوم‌سازی کرد و در نتیجه از تعمیم این استعاره‌های مفهومی، کلید مفهومی «ملت، شخص است» حاصل می‌شود (چارتریس-بلک، ۲۰۰۴: ۱۶).

ج) تبیین استعاره (metaphor explanation): تبیین استعاره به معنای تشخیص عوامل اجتماعی مؤثر بر تولید استعاره‌ها است. در این مرحله به بررسی این موضوع پرداخته می‌شود که استعاره‌ها چگونه نقش اقناعی و ایدئولوژیکی در گفتمان ایفا می‌کنند و انگیزه‌های گفتمانی پشت آنها چیست.

در پژوهش حاضر داده‌ها شامل عبارات استعاری (یا استعاره‌های زبانی) مبتنی بر حوزه مفهومی «موجودات زنده» است که از مطالب و مقالات چند روزنامه فارسی‌زبان داخلی شامل دنیای اقتصاد، جهان صنعت، صمت، اقتصاد ملی و تجارت طی دوره زمانی چهارماهه (ابتدای خرداد تا انتهای شهریور ۱۴۰۴) استخراج شده‌اند. پس از استخراج و بررسی عبارات استعاری (مرحله تشخیص استعاره)، استعاره‌های مفهومی و کلیدهای مفهومی ناظر بر آنها شناسایی و طبقه‌بندی شده‌اند و روابط سلسله‌مراتبی بین آنها تحلیل شده است (مرحله تفسیر استعاره) و در نهایت، نقش و اهمیت این استعاره‌ها در گفتمان اقتصادی فارسی ارزیابی شده است (مرحله تبیین استعاره).

۴. تحلیل داده‌ها

بررسی داده‌های پژوهش حاکی از آن است که استعاره «اقتصاد به‌مثابه موجود زنده» که در واقع در طبقه استعاره‌های مبتنی بر جاندارانگاری (یا جان‌بخشی) قرار می‌گیرد، به صورت‌های بسیار متنوع و در قالب واژه‌ها و عبارات مختلفی در گفتمان اقتصادی فارسی خود را نشان می‌دهد. یکی از پرکاربردترین الفاظی که در گفتمان اقتصادی فارسی مشاهده می‌شود، واژه «رشد» است. استفاده از مفهوم «رشد» را هم در مورد کلیت مقوله اقتصاد می‌توان دید و هم در مورد بخش‌های مختلف اقتصاد یا نهادهای مختلف اقتصادی. به همین دلیل شاهد عباراتی نظیر رشد سرمایه‌گذاری، رشد تولید، رشد بخش صنعت، رشد کشاورزی، رشد تجارت، رشد مصرف و غیره هستیم. مثال‌هایی از کاربرد این مفهوم برای اقتصاد و بخش‌های مختلف آن را در ذیل آورده‌ایم.

مفهوم‌سازی اقتصاد به‌مثابه موجود زنده ... (مریم کشوری و دیگران) ۱۲۱

۱. اصلاحات نهادی چگونه می‌تواند موتور رشد اقتصادی باشد؟ (دنیای اقتصاد، ۱۴۰۴/۶/۱۸)

۲. هوش مصنوعی موتور نامرئی رشد اقتصاد جهانی (جهان اقتصاد، ۱۴۰۴/۵/۲۲)

۳. سقوط تولید و رشد نامتوازن فروش (اقتصاد ملی، ۱۴۰۴/۵/۲۱)

۴. برج مراقبت «رشد» مسکن (دنیای اقتصاد، ۱۴۰۴/۳/۱۷)

«رشد» مفهومی است که در اصل و اساس خود مربوط به جانداران است. ما انسان‌ها تجربه و درک مستقیمی از مراحل رشد جسمانی و حتی ذهنی و فکری خود از بدو تولد تا زمان مرگ داریم. علاوه بر این، در مورد رشد سایر جانداران مانند حیوانات و گیاهان نیز دارای اطلاعات یا تجربیاتی هستیم و در نتیجه، مفهوم رشد برای ما مفهومی کاملاً قابل فهم و بسیار آشناست. مفهوم رشد معمولاً با مفاهیم دیگری نظیر بزرگ شدن، توسعه، پیشرفت و ارتقاء در ارتباط است که تمامی آنها نشأت گرفته از تجربیات انسانی ماست.

توسعه و پیشرفت اقتصاد و بخش‌ها و مؤلفه‌های مختلف آن از قبیل، تولید، درآمد، صادرات، سرمایه‌گذاری، تجارت و غیره در واقعیت امر پدیده‌ای پیچیده و چندوجهی است که جنبه‌ها و ابعاد مختلفی دارد. اما مفهوم‌سازی این پدیده به کمک استعاره «رشد» نوعی ساده‌سازی مفهومی است که پیچیدگی‌های آن را مخفی می‌سازد و آن را در قالب یک پدیده ملموس‌تر و قابل فهم‌تر که انسان آشنایی و تجربه مستقیمی از آن دارد، یعنی رشد، توصیف می‌کند. این همان نقش شناختی (cognitive function) استعاره‌هاست که ما را قادر می‌سازند تا مفاهیم پیچیده و انتزاعی را به واسطه مفاهیم عینی‌تر و ملموس‌تر درک کنیم. دومارادزکی (۲۰۱۶) در این زمینه اشاره می‌کند که:

ارزش شناختی آن [= استعاره رشد] در قدرت توضیحی فراوان آن نهفته است. این مفهوم‌سازی با تقلیل فرآیندهای پیچیده اقتصادی به رشد ساده یک موجود زنده، امکان توصیف و کمی‌سازی پدیده‌های انتزاعی و پیچیده را به شیوه‌ای بسیار سراسر فراهم می‌سازد. بدین ترتیب، این پدیده‌ها به مثابه نتیجه‌ای از نحوه رفتار کلی موجودات زنده درک می‌شوند. (ص. ۴۲۶)

دومارادزکی (۲۰۱۶) دلیل بسامد بالای استعاره رشد در گفتمان اقتصادی عربی را همین سهل‌الوصول و قابل فهم بودن آن می‌داند. البته نتایج مطالعات نشان می‌دهد که این استعاره در گفتمان اقتصادی سایر زبان‌ها نیز کاربردی وسیعی دارد، مانند زبان انگلیسی (وایت،

۲۰۰۳). کاربرد وسیع استعاره رشد در گفتمان اقتصادی زبان‌های مختلف و از جمله زبان فارسی حاکی از این واقعیت است که متخصصان و تولیدکنندگان متون در حوزه اقتصاد یک پدیده پیچیده و چندوجهی اقتصادی را به مفهومی ساده‌تر و قابل‌فهم‌تر، یعنی رشد، تبدیل کرده تا برای عموم مردم قابل درک باشد و بتوان به راحتی درباره آن سخن گفت. این امر در واقع براساس استعاره مفهومی «توسعه و پیشرفت اقتصادی، رشد یک موجود زنده است» تحقق می‌یابد. این استعاره مفهومی تنها یکی از استعاره‌های مبتنی بر جاندارپنداری در گفتمان اقتصادی فارسی است و استعاره‌های دیگری نیز در این گفتمان وجود دارد که در ذیل به آنها می‌پردازیم.

۵. مسکن بی‌اثر بر زخم‌های اقتصاد (جهان اقتصاد، ۴۰۴/۵/۲۲)

۶. اقتصاد جهانی به دنبال تنفس تازه (اقتصاد ملی، ۴۰۴/۴/۲۹)

۷. خون تازه در رگ‌های اقتصاد ایران (تجارت، ۱۴۰۴/۵/۱۹)

۸. اقتصاد ایران نیازمند جراحی عمیق ساختاری (صمت، ۱۴۰۴/۵/۲۹)

در این مثال‌ها شاهد مفهوم‌سازی اقتصاد به مثابه موجودی زنده (یا به‌طور مشخص‌تر، به مثابه انسانی) هستیم که می‌تواند زخمی باشد، به دنبال تنفس تازه باشد، دارای رگ باشد، نیاز به خون تازه داشته باشد (در اینجا منظور از «خون تازه»، عضویت ایران در کنوانسیون پالمو است)، یا بیمار بوده و نیاز به عمل جراحی داشته باشد. انتساب این ویژگی‌ها و فعالیت‌هایی که در اصل متعلق به موجودات زنده و به‌ویژه انسان‌اند به «اقتصاد» نشان می‌دهد که کلیت اقتصاد که خود دارای مؤلفه‌ها و ابعاد مختلفی است، به‌مثابه یک موجود زنده در نظر گرفته می‌شود. البته همان‌طور که قبل‌تر در مورد استعاره «رشد» گفته شد، علاوه بر کلیت اقتصاد، مؤلفه‌های مختلف اقتصادی و مالی از قبیل صنعت، قیمت، پول، طلا، دلار، بازار، تولید، مسکن، کشاورزی و غیره نیز به مثابه موجود زنده مفهوم‌سازی می‌شوند. مثال‌های زیر را ملاحظه نمایید.

۹. مسکن درد صنعت (دنیای اقتصاد، ۱۴۰۴/۴/۸)

۱۰. زخم کهنه مسکن خانوار (دنیای اقتصاد، ۱۴۰۴/۳/۸)

۱۱. تعدیل نیروی کار؛ زخم تازه بازار کار (اقتصاد ملی، ۱۴۰۴/۴/۲۴)

۱۲. نبض بازار خودروهای مونتاژی (دنیای اقتصاد، ۱۴۰۴/۳/۸)

۱۳. بختک تحریم بر پیکر کشاورزی ایران (جهان صنعت، ۱۴۰۴/۵/۲۰)

۱۴. تیغ دولتی بر گلوی تولید (اقتصاد ملی، ۱۴۰۴/۵/۱۱)

۱۵. تداوم فرار پول از بورس (جهان صنعت، ۱۴۰۴/۵/۱۳)

۱۶. عقب‌نشینی جزئی طلا (دنیای اقتصاد، ۱۴۰۴/۳/۶)

۱۷. تولید ملی با وجود انحصار جان‌نگرفت (تجارت، ۱۴۰۴/۵/۱۹)

۱۸. خواب تابستانه بازار مسکن (جهان اقتصاد، ۱۴۰۴/۵/۱۲)

۱۹. بازار مسکن در حالت اغما؛ درمان این بیمار چه زمانی آغاز می‌شود؟ (اقتصاد ملی،

۱۴۰۴/۵/۵)

۲۰. بازار مسکن در کما (دنیای اقتصاد، ۱۴۰۴/۶/۱۶)

در تمامی مثال‌های مذکور شاهد کاربرد الفاظی هستیم که در اصل در مورد موجودات زنده و به‌ویژه انسان به کار می‌روند. از جمله این الفاظ می‌توان به درد، زخم، نبض، خواب، پیکر، فرار کردن، عقب‌نشینی کردن، جان گرفتن، گلو، اغما (یا کُما) و بیمار اشاره کرد که در این مثال‌ها به مؤلفه‌های مختلف اقتصاد نسبت داده شده‌اند، مؤلفه‌هایی از قبیل صنعت، بازار (از جمله بازار کار، بازار مسکن، بازار خودرو)، تولید، بورس و طلا. در این مثال‌ها رفتار اقتصاد و بازار به مثابه رفتار یک موجود زنده و به‌خصوص انسان تلقی شده است. برای مثال، خروج پول از بازار بورس به عنوان «فرار پول» و کاهش قیمت طلا به صورت «عقب‌نشینی طلا» مفهوم‌سازی شده است. از طرف دیگر، وضعیت و شرایط اقتصاد و بازار به مثابه وضعیت سلامتی یا بیماری یک موجود زنده بیان شده است. برای مثال، رکود بازار مسکن به مثابه حالت خواب و اغما و وجود مشکل و چالش اقتصادی به مثابه زخم، درد یا بیماری تلقی شده است. علاوه بر این، سیاست‌ها، تصمیمات یا اقدامات اقتصادی و مالی که از سوی دولت یا سایر نهادها انجام می‌شود به مثابه درمان یا جراحی مفهوم‌سازی می‌شود.

این گونه مفهوم‌سازی‌ها در مورد اقتصاد و مؤلفه‌های آن نشان می‌دهد که ما اقتصاد را به‌عنوان موجود زنده (یا انسانی) تصور می‌کنیم که دارای جسم و بدن است و همان اعضا و جوارحی را داراست که در بدن موجودات زنده نیز وجود دارد. این موجود زنده (یعنی اقتصاد) همان اعمال و فعالیت‌هایی را انجام می‌دهد که انسان و سایر جانداران انجام می‌دهند و دچار همان حالات و وضعیت‌هایی می‌شود که در مورد سایر جانداران می‌بینیم. برای مثال، اقتصاد نیز ممکن است دچار مشکل یا آسیب جسمانی شده و در نتیجه، باید

همانند یک بیمار با او برخورد کرد؛ یعنی به درمان او پرداخت و حتی روی او عمل جراحی انجام داد. این واقعیت در مثال‌های زیر به خوبی منعکس شده است. در برخی موارد نیز شاهد استفاده از الفاظی از قبیل مرهم و مُسکن هستیم که هر دویشان نشان می‌دهد که اقتصاد به مثابه یک بیمار مفهوم‌سازی شده است.

۲۱. نظام یارانه‌ای نیازمند جراحی (تجارت، ۱۴۰۴/۵/۲۲)

۲۲. از ریال به ریال جدید؛ یک جراحی پولی با نتایج نامعلوم (اقتصاد آینده، ۱۴۰۴/۵/۱۸)

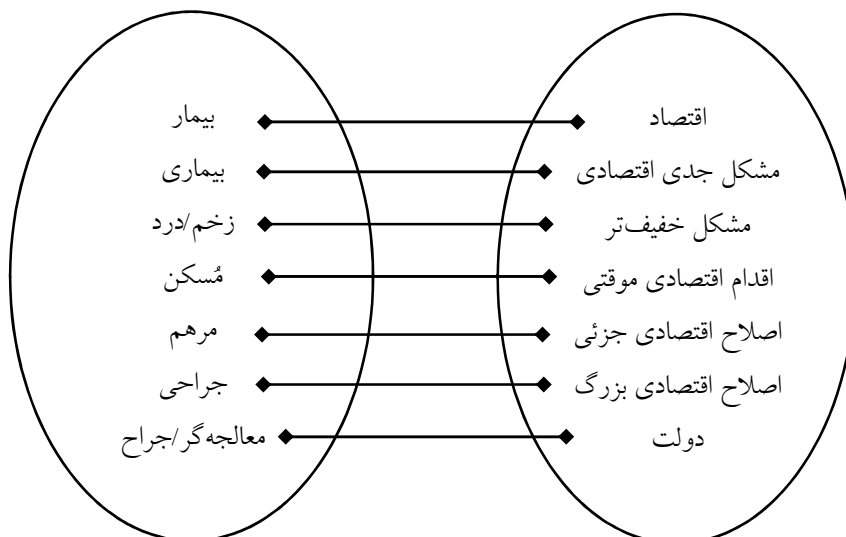
۲۳. جراحی ساختار جهاد کشاورزی (جهان صنعت، ۱۴۰۴/۵/۱۳)

۲۴. برنامه هفتم، مرهم زخم‌های نظام بانکی (تجارت، ۱۴۰۴/۵/۲۷)

۲۵. حذف چهار صفر؛ راه‌حل یا مُسکنی موقتی (دنیای اقتصاد، ۱۴۰۴/۵/۱۹)

۲۶. پایان تأثیر مُسکن بورسی (دنیای اقتصاد، ۱۴۰۴/۵/۵)

عبارات و الفاظ مربوط به بیماری، درمان و جراحی که در مثال‌های بالا مشاهده می‌شوند دلالت بر وجود استعاره مفهومی «وضعیت بد اقتصاد ایران، وضعیت بد سلامتی یک موجود زنده/شخص است» دارند. این استعاره مفهومی ما را قادر می‌سازد تا وضعیت نامساعد و نامطلوب اقتصاد را به مثابه وجود زخم، درد یا بیماری در جسم یک موجود زنده مفهوم‌سازی کرده و در نتیجه، راه‌حل رفع مشکل و تلاش برای بهبود وضعیت اقتصادی را به مثابه درمان، مرهم، مُسکن یا در موارد شدیدتر، جراحی در نظر بگیریم. این استعاره مفهومی که بر مبنای حوزه مفهومی سلامت/بیماری عمل می‌کند دارای مؤلفه‌ها و ابعاد مختلفی است و به دلیل غنای مفهومی حوزه مبدأ، قابلیت شناختی و توضیحی بالایی دارد که حاصل ایجاد تناظرهای مفهومی مختلف میان حوزه مبدأ و مقصد استعاره است. استعاره «مشکلات اقتصادی، بیماری است» (بامشادی و همکاران، ۱۳۹۶) که مبتنی بر جاندارپنداری بوده، می‌تواند نمونه خاصی از استعاره مفهومی «وضعیت بد اقتصاد ایران، وضعیت بد سلامتی یک موجود زنده/شخص است» قلمداد شود. در شکل زیر برخی از مهمترین تناظرهای مفهومی میان حوزه بیماری/سلامت و حوزه اقتصاد نشان داده شده است.

شکل ۱. تناظرهای مفهومی در استعاره «وضعیت بد اقتصاد ایران، وضعیت بد سلامتی یک موجود زنده/شخص است»

تا به اینجا مشخص شد که تناظر مفهومی میان اقتصاد از یک طرف، و انسان (یا به‌طور کلی، موجود زنده) از طرف دیگر، منبع بزرگی از مفهوم‌سازی‌های استعاری را در اختیار ما قرار می‌دهد که بتوانیم ویژگی‌ها، فرایندها، وضعیت‌ها و جنبه‌های مختلف اقتصاد را به کمک ویژگی‌ها، رفتارها، حالات و صفات یک موجود زنده بیان کنیم. این استعاره‌ها از یک طرف سازوکارهایی شناختی برای درک و بیان وضعیت اقتصادی کشور هستند و از طرف دیگر ابزارهای زبانی و بلاغی برای انعکاس مؤثر شرایط، مسائل و رخدادهای اقتصادی به طوری که برای مخاطب جذاب و قابل‌فهم‌تر بوده و توجه او را به سمت خبر یا گزارش اقتصادی جلب کند. به عبارتی دیگر، این استعاره‌ها علاوه بر نقش شناختی (یعنی کمک به درک هرچه بیشتر مسائل و موضوعات اقتصادی)، نقش بلاغی (rhetoric function) و ژورنالیستی نیز دارند و باعث افزایش جذابیت خبر یا مطلب و جلب توجه مخاطب می‌شوند. چارتریس-بلک (۲۰۰۴) در این رابطه اشاره می‌کند وقتی که یک خبرنگار یا گزارشگر اقتصادی می‌خواهد خود را به عنوان یک کارشناس اقتصادی خبره و برخوردار از قدرت پیش‌بینی فرایندهای اقتصادی معرفی کند، غالباً از نظام استعاری موجود زنده استفاده می‌کند. گزارشگر اقتصادی به کمک استعاره‌های مبتنی بر حوزه «موجود زنده»، با درجاتی از قطعیت دست به ارزش‌گذاری مثبت یا منفی در حوزه اقتصاد می‌زند (۲۰۰۴):

۱۳۵). اگر از مفاهیم مثبت مربوط به جانداران و وضعیت سلامتی آنها، از قبیل سالم، بهبود، رشد، جان گرفتن و غیره استفاده شود نشان می‌دهد که وضعیت اقتصادی به صورت مثبت، امیدبخش و در حال پیشرفت ارزیابی و پیش‌بینی شده است. اما آنچه از داده‌های پژوهش حاضر استنباط می‌شود این است که اکثریت غالب استعاره‌های موجود در گفتمان رسانه‌های داخلی بیانگر ارزیابی و پیش‌بینی منفی و نامطلوب از وضعیت اقتصاد ایران است. این نوع مفهوم‌سازی‌های منفی که در کاربرد قابل توجه مفاهیمی مانند درد، زخم، بیماری، اغما و سایر مفاهیمی مرتبط با وضعیت نامطلوب سلامتی یک موجود زنده (یا انسان) تجلی پیدا کرده‌اند، به صراحت نشان می‌دهند که از دید خبرنگاران و گزارشگران حوزه اقتصاد وضعیت اقتصاد کشور در حالت بحرانی است.

همان طور که رشه (C. Resche) (۲۰۱۲) نیز اشاره می‌کند، استعاره «اقتصاد به مثابه موجود زنده» یا به طور خاص‌تر، استعاره «اقتصاد به مثابه انسان» این امکان را به ما می‌دهد تا اوضاع و شرایط اقتصادی را با تمامی شرایط و ویژگی‌ها و حالتی که یک موجود زنده، یا یک انسان، تجربه می‌کند مقایسه نماییم. در نتیجه، این استعاره گستره مفهومی وسیعی را در اختیار ما قرار می‌دهد که به واسطه آن ابعاد و وجوه مختلف اقتصاد و فرایندهای اقتصادی را مفهوم‌سازی کنیم. براساس تحلیل کلیت داده‌های پژوهش که مثال‌هایی از آن را تا به اینجا دیده‌ایم، نگاشت مفهومی بین موجود زنده و اقتصاد را می‌توان دارای چند نوع یا چند جنبه به شرح جدول زیر دانست.

جدول ۱. انواع نگاشت‌های از حوزه مبدأ در استعاره «اقتصاد به مثابه موجود زنده»

نوع نگاشت	نمونه	مثال‌های گفتمانی
اعضای بدن موجود زنده	پیکر، جان، دل، صورت، گلو، چنگال	مثال‌های ۲۷ تا ۳۰ زیر
اعمال و رفتار موجود زنده	عقب‌نشینی کردن، فرار کردن، خودکشی کردن، راه خود را جدا کردن، حرف زدن، فرمان دادن، ایستادگی کردن	مثال‌های ۳۱ تا ۳۶ زیر
حالات مختلف موجود زنده	مرگ (مردن)، تولد، نبض کُند، بیمار، بی‌جان، گُما، دردمند، زخمی، نفس آخر	مثال‌های ۳۷ تا ۴۲ زیر؛ مثال‌های ۱۸ تا ۲۰ بالا
اعمالی که ما نسبت به موجودات زنده انجام می‌دهیم	تنفس مصنوعی، تیر خلاص زدن، سیلی زدن، درمان کردن، مُسکن دادن، مرهم گذاشتن	مثال‌های ۲۸ و ۴۳-۴۵ زیر مثال‌های ۲۱ تا ۲۶ بالا
خصوصیات و ویژگی‌های موجود زنده	بی‌پناه، افسارگسیخته	مثال‌های ۴۶ و ۴۷ زیر

مفهوم‌سازی اقتصاد به‌مثابه موجود زنده ... (مریم کشوری و دیگران) ۱۲۷

نوع نگاشت	نمونه	مثال‌های گفتمانی
کلیت یک موجود زنده	ویروس، غول	مثال‌های ۴۸ و ۴۹ زیر

نمونه‌هایی از کاربرد این گونه الفاظ و عبارات را در مثال‌های قبلی دیده‌ایم و نمونه‌های دیگری را در مثال‌های زیر می‌توان مشاهده نمود.

۲۷. تیر خلاص بر پیکر نیمه‌جان خودروسازی (جهان صنعت، ۱۴۰۴/۵/۲۵)

۲۸. سیلی سرخ عدم اجرای قوانین بر صورت بورس! (صمت، ۱۴۰۴/۵/۲۷)

۲۹. داغ ماشه بر دل بازارها (صمت، ۱۴۰۴/۶/۱۱)

۳۰. اقتصاد در چنگال قیمت‌های دستوری (جهان صنعت، ۱۴۰۴/۵/۲۷)

۳۱. دلار و سکه از پیک تاریخی عقب‌نشینی کردند (دنیای اقتصاد، ۱۴۰۴/۶/۱۲)

۳۲. وقتی قیمت‌ها حرف می‌زنند (صمت، ۱۴۰۴/۵/۲۲)

۳۳. وقتی قیمت فرمان می‌دهد (جهان صنعت، ۱۴۰۴/۵/۲۷)

۳۴. بورس و دلار راه خود را جدا کردند (دنیای اقتصاد، ۱۴۰۴/۵/۱۲)

۳۵. نسخه خودکشی صنعت دارو (جهان صنعت، ۱۴۰۴/۶/۱۱)

۳۶. ایستادگی صنعت ایران در نبرد دوازده‌روزه (اقتصاد ملی، ۴۰۴/۴/۲۱)

۳۷. دلار بر سر دوراهی مرگ یا تولد دوباره؟! (تجارت، ۱۴۰۴/۵/۲۲)

۳۸. مُد روز یا مرگ تدریجی صنعت پوشاک؟! (دنیای اقتصاد، ۱۴۰۴/۵/۲۷)

۳۹. بازار بی‌جان مسکن (جهان صنعت، ۱۴۰۴/۵/۲۶)

۴۰. نفس‌های آخر تولید (جهان صنعت، ۱۴۰۴/۵/۲۶)

۴۱. نبض‌گند بورس (دنیای اقتصاد، ۱۴۰۴/۵/۲۱)

۴۲. سیکل معیوب اقتصاد، صنعت را به کما برد (صمت، ۱۴۰۴/۵/۲۹)

۴۳. نسخه درمان بورس (دنیای اقتصاد، ۱۴۰۴/۶/۸)

۴۴. تنفس مصنوعی به بورس (دنیای اقتصاد، ۱۴۰۴/۶/۱۱)

۴۵. تیر خلاص دولت بر پیکر بخش خصوصی (جهان صنعت، ۱۴۰۴/۶/۱۵)

۴۶. بازار بی‌پناه! (منظور بورس است) (دنیای اقتصاد، ۱۴۰۴/۶/۹)

۴۷. تورم افسارگسیخته (جهان صنعت، ۱۴۰۴/۵/۲۷)

۴۸. ویروس دلار چندنرخی در جان بازار سرمایه (جهان صنعت، ۱۴۰۴/۶/۱۲)

۴۹. سقوط دلاری گول‌ها (= کاهش ارزش شرکت‌های بزرگ بورس) (دنیای اقتصاد، ۱۴۰۴/۶/۱۳)

بنابراین شاهد تجلی یک شبکه استعاری وسیع و پیچیده هستیم که حول محور موجود زنده شکل گرفته است و تمامی ابعاد اقتصاد را شامل می‌شود. یکی از یافته‌های پژوهشگران حوزه استعاره این است که استعاره‌های مفهومی منجر به شکل‌گیری مجموعه‌ای از تناظرهای نظام‌مند بین حوزه مبدأ و مقصد می‌شوند (لیکاف و جانسون، ۱۹۸۰؛ کووچش، ۲۰۱۰). این نظام‌مندی و ساختار شبکه‌ای استعاره‌ها باعث مفهوم‌سازی در سطوح مختلف می‌شود. در نتیجه نظام‌مندی استعاره‌ها در سطح استعاره‌های زبانی و مفهومی و مابین آنها، هم یک استعاره مفهومی می‌تواند به ظهور استعاره‌های زبانی متعدد منتهی شود و هم یک استعاره زبانی می‌تواند ریشه در چند استعاره مفهومی متفاوت داشته باشد. علاوه بر این، نگاهت از حوزه مبدأ به مقصد استعاره به‌صورتی نظام‌مند صورت می‌گیرد به طوری که ساختار حوزه مبدأ (یعنی عناصر و روابط بین آنها) به ساختار حوزه مقصد فراقنی می‌شود. همچنین، میان استعاره‌های مفهومی رابطه‌ای افقی و عمودی می‌توان یافت که نظام‌مندی استعاره‌ها و ساختار شبکه‌ای آنها را تقویت می‌کند (یو، ۲۰۲۲: ۳۱-۳۲). تمامی این جنبه‌های نظام‌مندی استعاره‌ها را در مورد «اقتصاد به‌مثابه موجود زنده» می‌توان مشاهده کرد. عبارات استعاری مبتنی بر جاندارپنداری اقتصاد که خود استعاره‌های زبانی محسوب می‌شوند و نمونه‌های زیادی از آنها را در مثال‌ها ارائه داده‌ایم، در سطحی بالاتر متعلق به چند استعاره مفهومی هستند که عبارتند از: «وضعیت بد اقتصاد ایران، وضعیت بد سلامتی یک موجود زنده/شخص است»، «مشکلات اقتصادی، بیماری است»، «اصلاح اقتصادی، معالجه است»، «عامل اقتصادی مخرب، یک ویروس است»، «شرکت‌های بزرگ، موجودات زنده بزرگ (مانند گول) هستند»، «اقتصاد، انسان است». خود این استعاره‌های مفهومی هم در جهت افقی و هم عمودی با یکدیگر رابطه دارند. ارتباط افقی آنها ناشی از این واقعیت است که تمامی آنها مبتنی بر جاندارپنداری هستند و در نتیجه، حوزه مبدأ کلی آنها «موجودات زنده» است. ارتباط عمودی بدین صورت است که برخی از آنها خاص‌تر و برخی عام‌تر و کلی‌تر هستند و در نتیجه، برخی را می‌توان زیرمجموعه دیگری در نظر

انتقال معنا از حوزه مبدأ به مقصد را به شکلی منظم و منسجم به دنبال دارد. نظام‌مندی استعاره ارتباط نزدیکی با دو موضوع برجسته‌سازی (Highlighting) و پنهان‌سازی (Hiding) دارد. برجسته‌سازی به این معناست که یک استعاره باعث می‌شود ویژگی‌ها یا جنبه‌های خاصی از حوزه مبدأ و مقصد برجسته شود و بیشتر در کانون توجه قرار گیرد. برای مثال، مفهوم‌سازی مباحثه به‌مثابه جنگ موجب برجسته شدن ویژگی‌هایی مانند جدل، کشمکش، پیروزی و شکست و نظیر این‌ها می‌شود. در نقطه مقابل، پنهان‌سازی به این معناست که ویژگی‌ها یا جنبه‌های نامربوط حوزه مبدأ کم‌اهمیت تلقی می‌شوند، به حاشیه می‌روند یا مخفی می‌شوند (لیکاف و جانسون، ۱۹۸۰؛ کووچش، ۲۰۱۰). برای مثال، در استعاره «مباحثه به‌مثابه جنگ» جنبه‌هایی از فرایند مباحثه مانند همکاری، تبادل نظر و توافق را پنهان می‌سازد. بنابراین، استعاره‌ها ذاتاً قابلیت برجسته‌سازی و پنهان‌سازی دارند.

در استعاره‌های جاندارپنداری حوزه اقتصاد آنچه بیش از هر ویژگی یا جنبه دیگری برجسته شده است، وضعیت نامطلوب اقتصادی ایران است که از طریق وضعیت سلامتی موجود زنده مفهوم‌سازی شده است و در الفاظ و عبارات متعددی از قبیل *اغما، کما، بیمار، زخم، بی جان، نفس‌های آخر و نبض‌گند تجلی یافته است*. دومین موضوعی که برجستگی کمتری نسبت به موضوع قبلی دارد، تلاش دولت برای بهبود وضعیت اقتصادی ایران که البته تلاشی بی‌نتیجه یا کم‌اثر به نظر می‌رسد و در قالب عباراتی مانند *جراحی، درمان و مسکن* بیان شده است.

این استعاره‌ها حاوی قالب‌بندی (framing) خاصی هستند، یعنی وضعیت اقتصاد کشور را در قالب خاصی که مد نظر رسانه یا روزنامه‌نگار بوده است مفهوم‌سازی می‌کنند و به‌طور ناخودآگاه بر ذهنیت و نگرش مخاطب نسبت به شرایط اقتصادی کشور تأثیر می‌گذارند. استعاره‌ها به‌طور ذاتی حاوی قالب‌بندی و ارزیابی هستند و بخش عمده‌ای از این قالب‌بندی و ارزیابی به واسطه دو فرایند برجسته‌سازی و پنهان‌سازی در استعاره‌ها صورت می‌گیرد. به نظر می‌رسد که مهمترین موضوعی که در کلید مفهومی «اقتصاد به‌مثابه موجود زنده» و استعاره‌های مفهومی ذیل آن به حاشیه می‌رود یا پنهان می‌شود، نقش عوامل انسانی و تصمیمات و سیاست‌های افراد یا نهادها در وضعیت و شرایط اقتصادی باشد. وقتی که اقتصاد را به‌مثابه یک موجود زنده و از جمله یک انسان مفهوم‌سازی کنیم، به‌صورت ناخودآگاه برای آن یک روند تحول طبیعی قائل شده‌ایم. در این روند طبیعی مراحلی مانند تولد، رشد و مرگ و همچنین حالات و وضعیت‌هایی مانند بیماری و سلامت جزئی

مفهوم‌سازی اقتصاد به‌مثابه موجود زنده ... (مریم کشوری و دیگران) ۱۳۱

لاینفک از چرخه حیات اقتصاد تلقی می‌شوند و در نتیجه عوامل به‌وجودآورنده این مراحل و حالات که تا حد زیادی افراد و نهادهای سیاسی و اقتصادی هستند، به حاشیه رانده می‌شوند.

بنابراین، استعاره‌های جاندارپنداری در گفتمان اقتصادی فارسی علاوه بر آنکه نقش مهمی در ملموس‌سازی اوضاع و شرایط اقتصادی کشور ایفا می‌کنند (نقش شناختی)، بیانگر ارزیابی و نگرش خبرنگاران و گزارشگران حوزه اقتصاد نسبت به وضعیت جاری یا آتی اقتصاد کشور نیز هستند و جهت‌گیری رسانه‌ای را نیز نشان می‌دهند (نقش ژورنالیستی و اقناعی). این استعاره‌ها همچنین، به دلیل برجسته‌سازی و پنهان‌سازی جنبه‌هایی از واقعیت اقتصادی، دارای بار گفتمانی و ایدئولوژیکی هستند (نقش گفتمانی). در مجموع، همسو با نظر سانچز پرز و کورتس دلوس ریوس (۲۰۱۵) می‌توان گفت که استعاره در متون اقتصادی و مالی صرفاً برای توضیح و روشن‌سازی مسائل و موضوعات به کار نمی‌روند بلکه به‌عنوان یک سازوکار شناختی ضروری و زیربنایی، به بخشی جدایی‌ناپذیر از گفتمان اقتصادی و مالی تبدیل شده‌اند و نقشی سازنده و اساسی در مفهوم‌سازی شرایط و فرایندهای اقتصادی ایفا می‌نمایند.

۵. نتیجه‌گیری

بررسی نحوه تجلی استعاره «اقتصاد به‌مثابه موجود زنده» در پیکره‌ای از داده‌های فارسی در این پژوهش نشان می‌دهد که این استعاره که در واقع یک کلید مفهومی (یعنی استعاره کلی و فرامرته) به شمار می‌آید، به دلیل غنای حوزه مبدأ آن که ابعاد مختلف زندگی و ویژگی‌های مختلف جسمانی و رفتاری موجود زنده، و به‌طور خاص انسان، را شامل می‌شود، نقش مهمی در مفهوم‌سازی وضعیت اقتصادی ایران و مشکلات متعدد آن دارد. در این مفهوم‌سازی جنبه‌های مختلفی شامل اعضای بدن موجود زنده، اعمال و رفتار موجود زنده، حالات مختلف موجود زنده، خصوصیات موجود زنده، کلیت یک موجود زنده و نیز اعمالی که ما نسبت به موجودات زنده انجام می‌دهیم در قالب الفاظ و عبارات استعاری مختلف به کار گرفته می‌شوند تا ابعاد مختلف اقتصاد و فرایندهای اقتصادی را بیان کنند.

یکی از پیامدهای مهم استعاره «اقتصاد به‌مثابه موجود زنده» فرایند طبیعی‌سازی (naturalization) بحران‌های اقتصادی است. وقتی از اقتصاد بیمار، درد صنعت، خواب تابستانه بازار مسکن، مرگ تدریجی صنعت پوشاک و نفس‌های آخر تولید سخن گفته

می‌شود، بحران اقتصادی نه به‌مثابه محصول سیاست‌ها و تصمیم‌های دولت، ساختارهای نهادی یا روابط قدرت، بلکه همچون یک عارضه زیستی یا روند طبیعی جلوه می‌کند. این نوع مفهوم‌سازی به‌طور ناخواسته (یا شاید خواسته)، مسئولیت نهادهای مسئول و عاملان انسانی را کمرنگ می‌کند و امکان مطالبه‌گری را کاهش می‌دهد.

جاندارپنداری اقتصاد نوعی خط سیر تکاملی و زیستی از پیش مفروض را نیز القا می‌کند:

تولد ← رشد ← بلوغ ← افول ← مرگ

این الگوی زیستی، تغییرات اقتصادی را در قالب چرخه‌ای طبیعی و اجتناب‌ناپذیر بازنمایی می‌کند. در حالی که تحولات اقتصادی الزاماً تابع چنین جبر زیستی‌ای نیستند و می‌توانند در اثر مداخلات انسانی آگاهانه تغییر جهت دهند. بنابراین، استعاره موجود زنده نوعی جبرگرایی ضمنی را به همراه دارد؛ گویی اقتصاد «باید» الزاماً دوران رکود را طی کند یا «به‌طور طبیعی» به مرحله‌ای از فرسودگی برسد. این امر می‌تواند نگاه انتقادی به سیاست‌ها را تضعیف کند.

از دیگر پیامدهای انسان‌پنداری اقتصاد این است که اقتصاد به سوژه‌ای واجد احساس و کنش تبدیل می‌شود، مانند «اقتصاد بیمار»، «بازار بی‌جان مسکن»، «بورس بی‌پناه». این صورت‌بندی‌ها از یک طرف به فهم عمومی کمک می‌کنند (کارکرد شناختی)، اما از طرف دیگر اقتصاد را به موجودی شبه‌انسانی بدل می‌سازند که دارای اراده و حالت‌های درونی است. در چنین شرایطی، روابط ساختاری پیچیده اقتصادی جای خود را به روایت‌های عاطفی می‌دهند (کارکرد عاطفی). این عاطفی‌سازی می‌تواند در مطبوعات کارکرد اقناعی داشته باشد، زیرا همدلی مخاطب را بیشتر برمی‌انگیزد. برای مثال، مخاطب با «بازار بی‌جان مسکن» یا «نفس‌های آخر تولید» راحت‌تر ارتباط برقرار می‌کند تا با «کاهش خرید و فروش مسکن» یا «کاهش نرخ تولید».

در مجموع، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که اقتصاد به‌عنوان یک حوزه دانش انتزاعی، عرصه جولان استعاره‌هاست و بسیاری از مفاهیم، مسائل و رویدادهای اقتصادی و مالی به کمک استعاره جاندارپنداری بیان می‌شوند. این یافته‌ها مؤید این ادعای نظریه‌پردازان حوزه استعاره مفهومی است که می‌گویند استعاره «مهمترین سازوکاری است که از طریق آن مفاهیم انتزاعی را درک کرده و استدلال انتزاعی انجام می‌دهیم» (لیکاف، ۱۹۹۳: ۲۴۴). نتایج پژوهش همسو با نتایج بسیاری از پژوهش‌های دیگر (از قبیل رشه، ۲۰۱۲؛ وانگ و

مفهوم‌سازی اقتصاد به‌مثابه موجود زنده ... (مریم کشوری و دیگران) ۱۳۳

همکاران، ۲۰۱۳؛ دومارادزکی، ۲۰۱۶؛ میائو، ۲۰۲۳) اهمیت و جایگاه اساسی استعاره مفهومی «اقتصاد به‌مثابه موجود زنده» را در گفتمان اقتصادی نشان می‌دهد.

کتاب‌نامه

استین، جرارد (۲۰۱۴). انقلاب زبان‌شناسی شناختی در استعاره‌پژوهی. در جی. لیتلمور و جی. آر. تیلور (ویراستاران)، *زبان‌شناسی شناختی: نظریه‌ها و کاربردها* (صص. ۱۵۷-۱۹۰). ترجمه پارسا بامشادی و شادی انصاریان. تهران: انتشارات بوکا.

بامشادی، پارسا؛ محمدابراهیمی، زینب؛ انصاریان، شادی. (۱۳۹۵). استعاره و مجاز در گونه‌ی زبانی رسانه‌های اقتصادی: رویکردی پیکره‌بنیاد. *زبان‌شناسی اجتماعی*، ۱(۱)، ۴۸-۵۶.

مانی، فرنوش (۱۳۹۴). *استعاره در متون اقتصادی از دیدگاه زبان‌شناسی شناختی در زبان فارسی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.

Castaño, E., Verdager, I., Judith Laso, N., & Ventura, A. (2014). Economy is a living organism: Metaphorical expressions in a learner corpus of English. *Revista Española de Lingüística Aplicada/Spanish Journal of Applied Linguistics*, 27(2), 323-337.

Charteris-Black, J. (2004). *Corpus approaches to critical metaphor analysis*. New York: Palgrave-Macmillan.

Charteris-Black, J., & Musolff, A. (2003). 'Battered hero' or 'innocent victim'? A comparative study of metaphors for euro trading in British and German financial reporting. *English for Specific Purposes*, 22, 153-176.

Charteris-Black, J., & T. Ennis (2001). A Comparative Study of Metaphor in Spanish and English Financial Reporting. *English for Specific Purposes*, 20, 249-266.

Domaradzki, M. (2016). Conceptualizing the economy as a living organism: Vivification in Arab economic discourse. *Text & Talk*, 36(4): 417-443.

Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. London: Longman.

Fukuda, K. (2009). A comparative study of metaphors representing the US and Japanese economies. *Journal of Pragmatics* 41. 1693-1702.

Gharebaghizaddeh, M. (2015). *Investigating the Ideological Effects of Metaphors in Economical vs. Scientific Newspaper Articles*. M.A. Thesis in English Language Teaching. University of Tabriz.

Henderson W. (2000). Metaphor, economics and ESP: some comments. *English for Specific Purposes*, 19, 167-173

Henderson, W. (1994). Metaphor and economics. In Roger E. Backhouse (ed.), *New directions in economic methodology*, 343-367. London: Routledge.

- Kövecses, Z. (2010). *Metaphor: A Practical Introduction* (2nd Ed.). New York: Oxford University Press.
- Lakoff, G. (2004). *Don't think of an elephant! Know your values and frame the debate: The essential guide for progressives*. White River Junction: Chelsea Green Publishing.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.
- Marshall, A. (1890/1920). *Principles of Economics* (8th Edition). London: Macmillan.
- Miao, Z. (2023). A Cognitive Analysis on Conceptual Metaphor in English Economic Discourse. *English Language Teaching and Linguistics Studies*, 5(2), 93-101.
- Musolff, A. (2004). *Metaphor and political discourse: analogical reasoning in debates about Europe*. New York: Palgrave Macmillan.
- Resche, C. (2012). Towards a better understanding of metaphorical networks in the language of economics: The importance of theory-constitutive metaphors. In H. Herrera & M. White (eds.), *Metaphor and mills. Figurative language in business and economics* (pp. 77-102). Berlin/Boston: Mouton de Gruyter.
- Sánchez Pérez, M., & Cortés de los Ríos, M. (2015). The Financial Language Used to Communicate the Same Socio-Economic Events in English and Spanish Press through Metaphors and Metonymies, *E. S. P Today*, 3(2), 216-237.
- Wang, H., Runtsova, T., & Chen, H. (2013). Economy is an organism: A comparative study of metaphor in English and Russian economic discourse. *Text & Talk*, 33(2), 259-288.
- White, M. (1997). The use of metaphor in reporting financial market transactions. *Cuadernos de Filología Inglesa*, 6(2), 233-245.
- White, M. (2003). Metaphor and economics: The case of *growth*. *English for Specific Purposes*, 22, 131-151.
- Xu, Y., Royce, T., & Hu, C. (2023). Economy is human: A corpus-based comparative study in English and Chinese economic media discourse. *Review of Cognitive Linguistics*, 21(5), 411-443.